

підготовки (окрім психологів) офіцерів за принципами професійної компетентності, правової обґрунтованості та етичної доцільності, які здійснюватимуть роль «експерта-консультанта» щодо особливостей діяльності особового складу в повсякденних і бойових умовах відповідно до службово-бойових завдань підрозділів НГУ.

Список бібліографічних посилань

1. Про затвердження Положення про психологічне забезпечення в Національній гвардії України : Наказ МВС України від 08.12.2016 № 1285 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0080-17> (дата звернення: 25.02.2020).
2. Ягупов В. Військова психологія : підручник. Київ : ТанDEM, 2004. 656 с.
3. Вачков И. В. Основы технологии группового тренинга. Психотехники : учеб. пособие. М. : Ось-89, 2003. 224 с.
4. Эсакусто Т. В. Практикум по групповой психокоррекции: тренинги, упражнения, ролевые игры. Изд. 2-е. Ростов н/Д. : Феникс, 2008. 339 с.
5. Горностай П. П. Личность и роль. Ролевой поход в социальной психологии личности. Киев : Интерпресс ЛТД, 2007. 312 с.

Отримано 28.02.2020

УДК 159.99

Марина Віталіївна ПАШКОВСЬКА,

*старший науковий співробітник наукової лабораторії
з проблем превентивної діяльності та запобігання корупції
Навчально-наукового інституту № 3
Національної академії внутрішніх справ (м. Київ),
кандидат юридичних наук, старший науковий співробітник;*

Вікторія Володимирівна БУТКО,

*психолог відділення психологічного забезпечення
відділу культурної комунікації та психологічного супроводження
Національної академії внутрішніх справ (м. Київ)*

ПСИХОЛОГІЧНЕ СУПРОВОДЖЕННЯ КУРСАНТІВ У ПРОЦЕСІ АДАПТАЦІЇ

Процес адаптації до умов проходження служби та навчання у закладі вищої освіти зі специфічними умовами навчання є одним з найбільш складних періодів життя курсантів. Це зумовлено рядом проблем пов'язаних з руйнуванням набутих навичок, установок та звичок, переходом від однієї соціальної ролі до іншої. Складність адаптації пов'язана з рядом особистісних якостей зумовлених взаємодією психологічних, соціальних та біологічних факторів.

Сьогодення вимагає від поліцейських впроваджувати у життя високі людські стандарти, підвищувати професійну кваліфікацію, відповідально ставитися до своїх обов'язків з метою ефективного вирішення

головних завдання поліції – «...забезпечення публічної безпеки і порядку; охорони прав і свободи людини... протидії злочинності...» [1].

Резервом підвищення ефективності підготовки персоналу для Національної поліції України є оптимізація адаптації курсантів до навчально-службової діяльності у вищому закладі освіти (ВЗО) МВС. Від успішності соціально-психологічної адаптації залежить якість знань, умінь і навичок, стійкість професійної спрямованості особистості майбутнього фахівця Національної поліції [2, с. 393].

Соціально-психологічна адаптація курсанта у вищому навчальному закладі являє собою складний, динамічний, багаторівневий процес перебудови його спонукально-мотиваційної сфери, комплексу набутих навичок, умінь та звичок, розгалуження та поглиблення орієнтаційної основи діяльності відповідно до нових завдань, цілей, перспектив та умов їхньої реалізації. Сукупність психологічних новоутворень в особистості, які з'являються в процесі цієї перебудови, дозволяє майбутньому працівнику стати професіоналом. Швидкість і продуктивність адаптації курсанта до навчальної, службової та громадської діяльності у ВНЗ може зростати або зменшуватися в залежності від характеру впливу об'єктивних і суб'єктивних чинників. Створення необхідних умов у процесі навчання та виховання молодих курсантів з урахуванням цього впливу дозволить суттєво скоротити час адаптації, підвищити продуктивність їхньої діяльності та ефективність навчально-виховного процесу на молодших курсах [2, с. 394].

Крім того, психологічну трансформацію курсантів можуть спричиняти зміни, викликані негативними подіями переживання самотності, пригніченості, розчарування, різного роду життєвих труднощів, так і позитивні зміни – успіх, відчуття щастя і радощів, самореалізація [3, с. 53].

Основними завданнями психологічного супроводу курсантів на етапі професійного навчання є вивчення й аналіз: – ціннісної сфери, мотивації; – особливостей протікання адаптаційних процесів; – процесів регуляції поведінки та саморефлексії; – рівня тривожності; – особистісних якостей і здібностей; – розвитку комунікативних навичок і позитивного сприйняття себе й оточуючих тощо.

Профілактичні і корекційні методи можуть включати комплекси заходів, спрямованих на зменшення ймовірності розвитку передумов і проявів небажаних професійно й особистісно небезпечних явищ (стрес, тривожність), попередження або корекцію вже існуючих проблем. Корисними є методи опосередкованого і безпосереднього впливу на психічний стан майбутніх поліцейських.

До методів опосередкованого впливу слід віднести способи ефектної організації змісту та умов навчальної діяльності майбутніх правоохоронців: раціоналізація навчального та трудового процесу, розрахунок

й обдуманий розподіл робочого навантаження, збагачення змісту навчання та дозвілля, оптимізація соціально-психологічного клімату, переключення з одного виду діяльності на інший в рамках виконання спільних обов'язків в колективі; вироблення оптимальної поведінки при виникненні конфліктних ситуацій та ін.

Методи безпосереднього впливу на психічний стан курсантів включають формування навичок саморегуляції та саморефлексії; насичення сфери спілкування позитивними емоціями; планування заходів, спрямованих на підтримку належної фізичної форми, в тому числі з урахуванням станів втоми, що виникають у процесі виконання навчальної та професійної діяльності. Корисними можуть стати аутогенні тренування (дихальні техніки, прогресивна м'язова релаксація по Джекобсону, ауто-тренінг за методом Шульца, медитації, психотехнічні вправи, арт-терапія, методи візуалізації, сенсорна інтеграція) [4, с. 408–409].

Однією з важливих задач працівників відділення психологічного забезпечення під час проходження процесу адаптації є своєчасне виявлення первинних ознак психологічної неготовності, пов'язаними із такими станами. З метою психопрофілактики подібних станів у курсантів існує ряд заходів, пов'язаних з формуванням позитивного психологічного мікроклімату у курсантських колективах шляхом насичення позитивними емоціями; планування заходів, підтримка належної фізичної форми тощо. Такі заходи сприяють прийняттю певної ролі у найближчому оточенні, а також пристосуванню до конкретних життєвих умов, обставин і запитів соціального оточення.

У процесі адаптації першокурсників у групі створюється не тільки система взаємостосунків, але й мікрогрупи, які, в свою чергу, створюють тенденції розвитку всієї групи, сприяючи саморозкриттю та прояву особистості, через поведінку, вчинки, стиль спілкування, творчі та професійні здібності. У всіх членів нового курсантського колективу є можливість проявити себе, завоювати авторитет й повагу одногрупників, як передумову подальшої успішної діяльності і необхідну умову власної ефективності.

Таким чином, за останні роки в професійній освіті змінилися критерії та вимоги до поліцейських. Зацікавленість проявляється все більше до особистості поліцейського в цілому, а не тільки до документів та дипломів як критерію успіху в процесі здобуття освіти [5]. Адже, недостатній рівень психологічної готовності та об'єктивного уявлення курсанта про майбутню професійну поліцейського може сприяти появі стану напруженості, відчуттю неможливості подолання труднощів, зниженню активності під час навчання і, як наслідок, можлива втрата інтересу до суспільної роботи та розчарування у поставлених цілях.

Список бібліографічних посилань

1. Науково-практичний коментар Закону України «Про Національну поліцію» / кол. авт. ; кер. авт. кол. Т. П. Мінка. Дніпро : Дніпропетровськ. держ. ун-т внутр. справ, 2017. 480 с.
2. Лопатинська І. С. Соціально-психологічна адаптація курсантів – передумова успішної професійної діяльності // Психологічні засади забезпечення службової діяльності працівників правоохоронних органів : матеріали І Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Кривий Ріг, 15 лют. 2018 р.) / МВС України, Нац. поліція України, Донецьк. юрид. ін-т. Кривий Ріг, 2018. С. 394–396.
3. Штепа О. С. Трансформація особистості у тренінгах особистісного зростання та способи її вимірювання. *Практична психологія та соціальна робота*. 2004. № 3. С. 53–57.
4. Твердохлебова Н. М. Психологічний супровід особистісних трансформацій правоохоронців на етапі професійного навчання // Психологічні засади забезпечення службової діяльності працівників правоохоронних органів : матеріали І Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Кривий Ріг, 15 лют. 2018 р.) / МВС України, Нац. поліція України, Донецьк. юрид. ін-т. Кривий Ріг, 2018. С. 408–409.
5. Шинкаренко І. О. Психологічна готовність курсантів та студентів вишу зі специфічними умовами навчання до професійної діяльності Психологічні засади забезпечення службової діяльності працівників правоохоронних органів : матеріали І Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Кривий Ріг, 15 лют. 2018 р.) / МВС України, Нац. поліція України, Донецьк. юрид. ін-т. Кривий Ріг, 2018. С. 430–432.

Отримано 28.02.2020

УДК 342.72:305-055.2

Любов Сергіївна ПРОЦИК,

*науковий співробітник науково-організаційного відділу
Державного науково-дослідного інституту МВС України (м. Київ),
кандидат психологічних наук*

СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ УЧАСТІ ЖІНОК У МІЖНАРОДНИХ І НАЦІОНАЛЬНИХ ЗАХОДАХ ЩОДО МИРУ ТА БЕЗПЕКИ

Розглянуто етапи відбору до миротворчих місій, яка визначена керівними документами ООН та МВС України. Зазначено особливості участі України у міжнародних та національних заходах щодо дотримання миру та безпеки. Проаналізовано гендерні аспекти залучення жінок-правоохоронців до миротворчих місій та запропоновано шляхи розширення їх участі.

Зважаючи на ключову роль жінок у процесах установаження миру, резолюція Ради Безпеки ООН 1325 «Жінки, мир, безпека» підкреслює необхідність всебічного сприяння їх повноцінній реалізації. Зокрема однією з цілей її імплементації визначено розширення рівноправної участі